

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 14.12.2017
COM(2017) 749 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Nionde rapporten om situationen för genomförandet och programmen för
genomförande (i enlighet med artikel 17) av rådets direktiv 91/271/EEG om rening av
avloppsvatten från tätbebyggelse**

{SWD(2017) 445 final}

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Nionde rapporten om situationen för genomförandet och programmen för
genomförande (i enlighet med artikel 17) av rådets direktiv 91/271/EEG om rening av
avloppsvatten från tätbebyggelse**

Innehåll

1. BAKGRUND	2
2. BEDÖMNING AV EFTERLEVNAD	3
2.1 Ledningsnät och/eller andra lämpliga system	4
2.2 Sekundär eller biologisk rening	5
2.3 Mer långtgående eller tertiär rening och känsliga områden	6
2.4 Brister i efterlevnad	7
2.5 Trender när det gäller efterlevnad	10
2.6 Stora städer/stora förorenare	11
2.7 Produktion och återanvändning av avloppsslam	11
2.8 Återanvändning av avloppsvatten	12
3. GENOMFÖRANDE AV AVLOPPSDIREKTIVET OCH VATTENSTATUS	12
4. FRÄMJANDE AV EFTERLEVNAD	13
4.1. Finansieringsprogram	13
4.2 Efterlevnad av lagstiftningen	13
4.3 Strategier för att främja efterlevnaden	14
4.4 Forskning och innovation	14
5. FÖRBÄTTRING AV RAPPORTERINGSPROCESSEN	14
6. ARBETSTILLFÄLLEN, TILLVÄXT OCH INVESTERINGAR	15
7. UTVÄRDERING AV AVLOPPSDIREKTIVET	16
8. SLUTSATSER	16

1. BAKGRUND

Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (nedan kallat *avloppsdirektivet*) är ett av de viktigaste politiska instrumenten inom EU:s regelverk på vattenområdet för att skydda miljön och människors hälsa. Framsteg i genomförandet av avloppsdirektivet under de senaste 25 åren har spelat en betydande roll för att förbättra vattenkvaliteten i EU:s floder, sjöar och hav (se fig. 1). Det har även lagt grunden för stora framsteg mot att uppnå målen i andra EU-direktiv, såsom dricksvattendirektivet, badvattendirektivet, ramdirektivet för vatten och ramdirektivet om en marin strategi.¹ Tillsammans med badvatten- och dricksvattendirektivet bidrar detta direktiv även till tillväxt och arbetstillfällen, vilket framgår av följande exempel:

- Mellan 19 och 25 miljarder euro behöver investeras i vatteninfrastruktur varje år.
- Ungefär 600 000 heltidsekvivalenta arbetstillfällen är kopplade till vattenförvaltning.

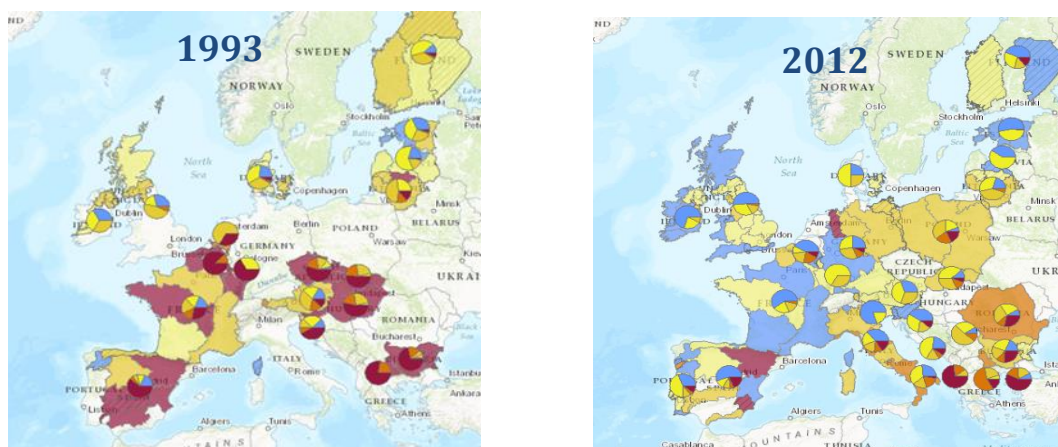

Fig. 1 – Utveckling av biologisk syreförbrukning (BOD₅) i Europas floder – minskningen av BOD₅ är en indikator på den förbättrade kvaliteten på EU:s vatten (källa: Europeiska miljöbyrån (EEA²)).

Avloppsdirektivet bör också ses mot bakgrund av genomförandet av det sjätte målet för hållbar utveckling (mål 6) – ”säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla³”. I sammanhanget måste beaktas att 2,4 miljarder människor i världen, och fortfarande omkring 10 miljoner människor i EU, lever utan tillgång till förbättrade sanitära anläggningar. Mål 6 innebär nytt hopp när det gäller att förbättra hälsan och miljön för alla. Det utgör även en möjlighet till investeringar och arbetsinsatser i vattensektorn.

Denna rapport bygger på uppgifter som samlades in från januari till december 2014 enligt kraven i artiklarna 15 och 17 i avloppsdirektivet. Den åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar som ger en mer detaljerad analys. Inför denna rapport bedömde kommissionen situationen i alla medlemsstater⁴ utifrån korrekta uppgifter om genomförandet. Detta möjliggjordes genom en fördjupad dialog med medlemsstaterna och förbättringar av de it-verktyg som används av kommissionen och Europeiska miljöbyrån.^{5, 6} Rapporten visar att

¹ http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/index_en.html; http://ec.europa.eu/environment/water/water-bathing/index_en.html, ramdirektivet för vatten, http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html; ramdirektivet om en marin strategi: http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/index_en.htm.

² <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/wise-soe-bod-in-rivers>.

³ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/>

⁴ IT och PL togs inte med i den åttonde rapporten eftersom de antingen inte rapporterade i tid eller på korrekt sätt. HR hade inga efterlevnadskrav under rapporteringsåret (2014). Landets första tidsfrist för efterlevnad kommer att vara slutet av 2018.

⁵ 28 europeiska nationella webbplatser om avloppsvatten från tätbebyggelse <https://www.geospatialworld.net/news-posts/geospatial-media-communications-announces-winners-geospatial-excellence-award/>.

de länder som gick med i EU 2004 eller senare (EU-13⁷) har gjort betydande framsteg mot att uppnå målen.

2. BEDÖMNING AV EFTERLEVNAD

År 2014 hade EU omkring 23 500 "tätorter" enligt definitionen i avloppsdirektivet, med minst 2 000 personekvivalenter (pe). Dessa tätorter genererade en total belastning på 604 miljoner personekvivalenter, motsvarande hushållspillvatten men även en del industrispillvatten och dagvatten. Skillnaden jämfört med den rapporterade belastningen i den föregående rapporten (500 miljoner pe) beror huvudsakligen på att PL och IT nu har tagits med.

580 "stora städer" med över 150 000 invånare genererade en total belastning på 256 miljoner pe – eller 42 % av den totala belastningen. Fig. 2 visar att 89 % av den totala belastningen genereras i tätorter med över 10 000 pe, och därmed anses dessa tätorter vara prioriterade när det gäller att uppnå efterlevnad.

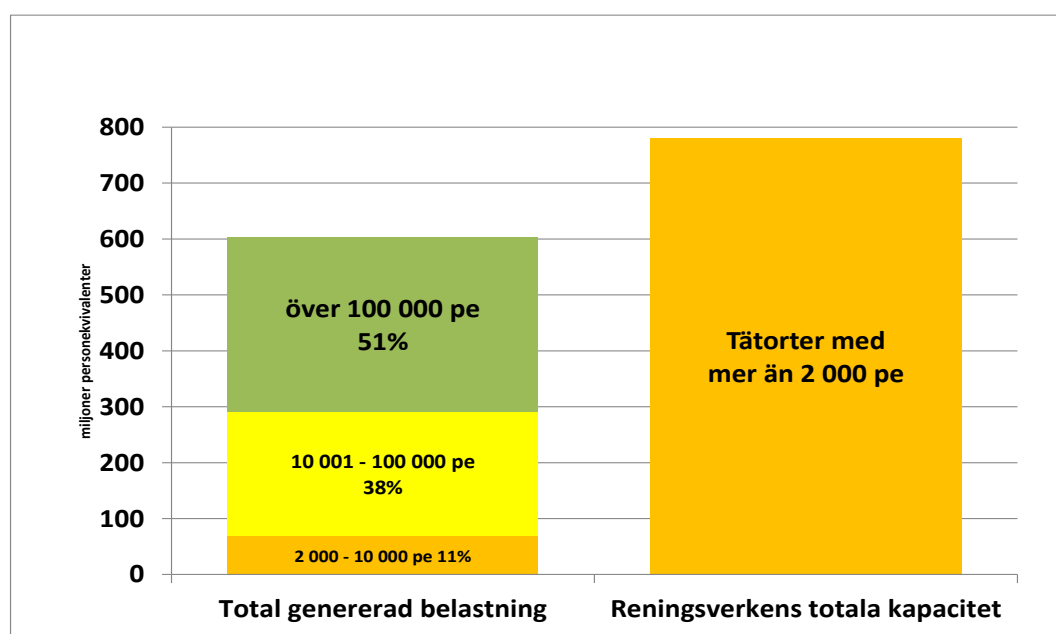

Fig. 2 – EU:s totala avloppsvattenbelastning per tätorters storlek, jämfört med reningsverkens kapacitet.

Allmänt sett uppnådde EU en hög efterlevnad fram till 2014, med nivåer som

- 94,7 % för insamling (antingen genom ledningsnät eller genom alternativa individuella system eller andra lämpliga system (IAS⁸)),
- 88,7 % för sekundär rening,
- 84,5 % för mer långtgående rening än sekundär rening, där kväve (N) och/eller fosfor (P) avlägsnas vid behov.

Det finns emellertid fortfarande avsevärda skillnader mellan medlemsstaterna, särskilt när det gäller efterlevnad av kraven på mer långtgående rening (se nedan).

⁶ Reportnet-Eionet: <https://www.eionet.europa.eu/reportnet>.

⁷ BG, CY, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SI, SK.

⁸ Individuella system eller andra lämpliga system ska ge en likvärdig grad av miljöskydd i enlighet med avloppsdirektivet.

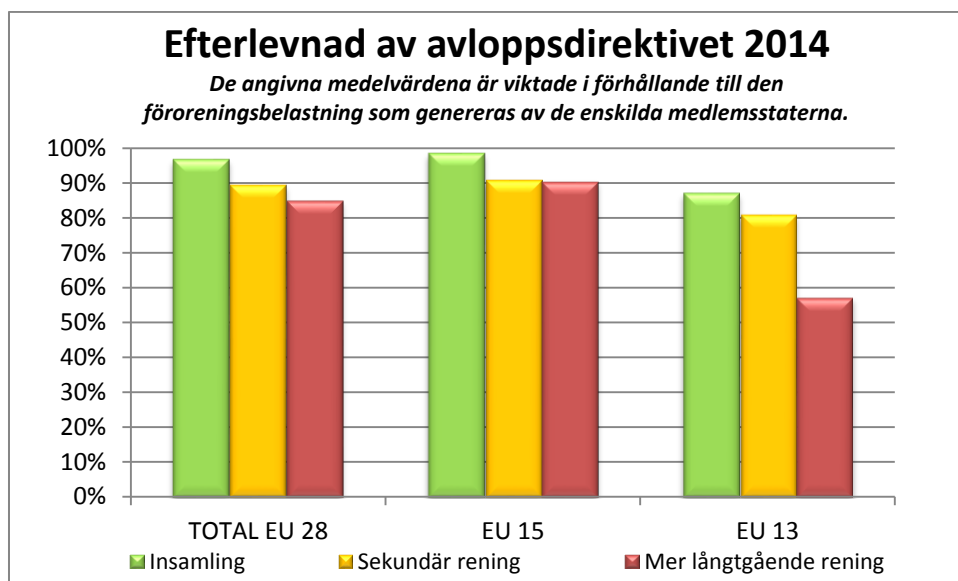

Fig. 3 – Efterlevnad av avloppsdirektivet (viktat medelvärde – år 2014) i EU-28, EU-15 och EU-13 (artikel 3, insamling; artikel 4, sekundär rening; artikel 5 mer långtgående rening). Siffrorna för sekundär rening är högre i EU-13 på grund av differentierade villkor och tidsfrister i anslutningsfördragen.

Siffrorna för EU:s totala efterlevnad har sjunkit något i jämförelse med den föregående rapporten (98,4 % för insamling, 91,9 % för sekundär rening och 87,9 % för mer långtgående rening), men siffrorna i denna rapport ger en mer rättvisande bild av den nuvarande situationen för genomförandet av avloppsdirektivet än siffrorna i den förra rapporten. Detta beror på en kombination av faktorer, såsom

- nya tidsfrister för efterlevnad för EU-13,
- att man har tagit med IT, PL och RO, som har en lägre efterlevnad,
- förbättringar när det gäller att samla in och verifiera uppgifter.

Den totala installerade reningskapaciteten i EU motsvarar ungefär 780 miljoner pe (fig. 2), vilket är större än den belastning som genereras på EU-nivå. Detta innebär i princip att framtida reningsbehov borde kunna tas om hand, även om situationen skiljer sig mellan olika platser. Det förekommer fall av överdimensionerade reningsverk men även av otillräcklig insamling och/eller anslutning till redan befintliga anläggningar.

2.1 Ledningsnät och/eller andra lämpliga system⁹

EU:s efterlevnad gällande insamling av avloppsvatten är hög, med ett genomsnitt på 94,7 %. Minskningen med 3,7 procentenheter jämfört med den föregående rapporten beror huvudsakligen på att IT och PL har tagits med, samt mer korrekta värden för RO¹⁰. De flesta medlemsstaterna har bibehållit eller förbättrat sin efterlevnad, förutom RO, CY och i mindre

⁹ Enligt artikel 3 i avloppsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ledningsnät för alla tätorter.

¹⁰ Efterlevnaden av artikel 3 i RO var högre än väntat i den åttonde rapporten (år 2012), eftersom den hade beräknats utifrån den totala belastning som uppfyllde kraven (oavsett vilka tätorter den härrörde från och deras skyldigheter enligt anslutningsfördraget). Efterlevnaden skulle ha beräknats utifrån belastningen från den förteckning av tätorter som uppfyllde kraven fullständigt, och inom tidsfristerna i anslutningsfördraget, men detta var inte möjligt eftersom en sådan förteckning inte fanns tillgänglig vid den rapporteringen.

utsträckning ES.¹¹ Efterlevnaden är mycket hög i nitton av medlemsstaterna, mellan 98 och 100 %, medan fyra medlemsstater fortfarande har låga nivåer som understiger 70 % (RO, BG, SI och CY).

Användandet av individuella system eller andra lämpliga system som ett alternativ till centraliserad insamling har minskat i genomsnitt i jämförelse med den åttonde rapporten. Högre värden av individuella system eller andra lämpliga system konstateras i SK, EL, HU, PL och CZ. Kommissionen undersöker huruvida villkoren för att använda individuella system eller andra lämpliga system (registrering, tillstånd, övervakning och inspektion, typer och relaterat miljöskydd) är i linje med kraven i avloppsdirektivet.

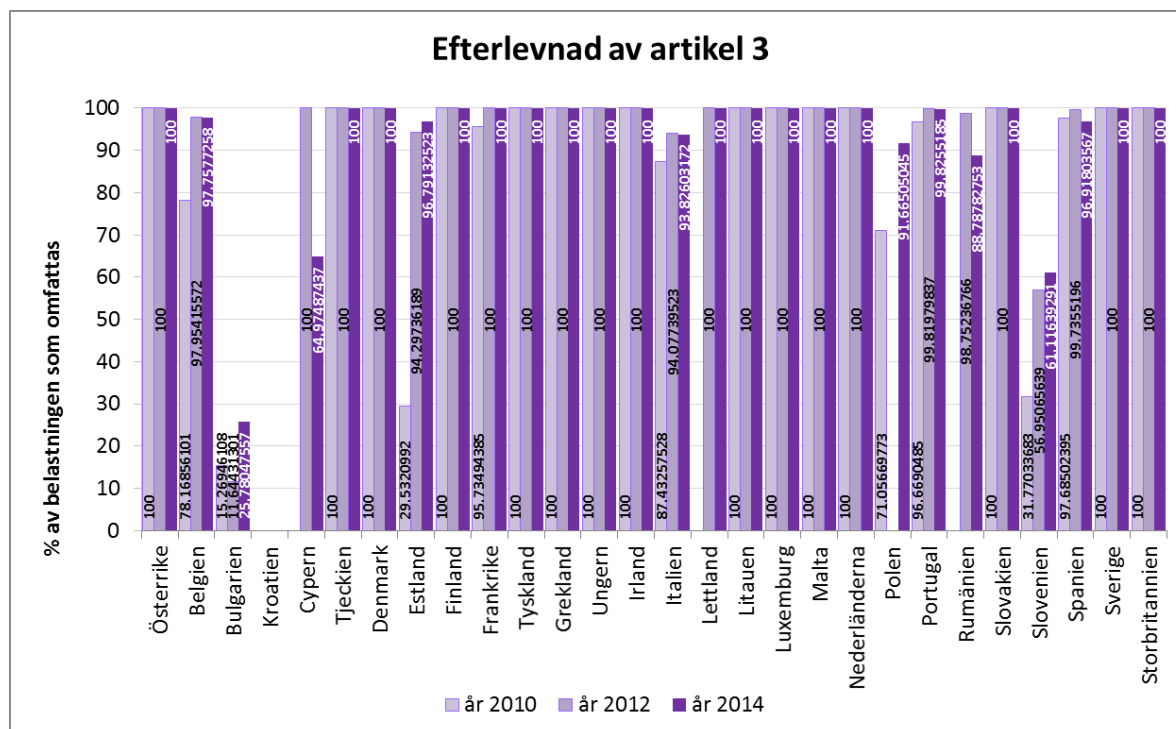

Fig. 4 – Framsteg i efterlevnaden av artikel 3 i avloppsdirektivet i de senaste tre rapporterna i % av den belastning som omfattas – uppgifter från 2010, 2012 och 2014.

2.2 Sekundär eller biologisk rening¹²

Av EU:s avloppsvatten genomgår 88,7 % en korrekt sekundär rening, vilket är en minskning på 3,2 % sedan den föregående rapporten. Skälen till detta förklarades i punkt 2.1. Omkring 17 medlemsstater hade en efterlevnad på mellan 90 och 100 %, medan fyra (MT, RO, BG och SI) fortfarande måste göra betydande insatser för att uppnå efterlevnad, med nivåer under 20 %. IE, som har en efterlevnad på under 70 %, är ett särskilt fall¹³, och IT gör endast långsamma framsteg. Trots att den genomsnittliga efterlevnaden är lägre i EU har den ökat i EU-13 från 68 % i den åttonde rapporten till 75 %. Framstegen är anmärkningsvärda i länder som EE, LV, LT och SK. När PL togs sänktes genomsnittet för EU-28 men höjdes för EU-13.

¹¹ CY: - 35 %, på grund av de nya efterlevnadskraven för 2012; RO -96 %, på grund av förändringar i beräkningsmetoden; ES: -3 % på grund av förbättringar i uppgifternas korrekthet.

¹² Artikel 4 i avloppsdirektivet kräver att spillvatten som leds in i ledningsnät undergår sekundär eller motsvarande rening innan det släpps ut.

¹³ Detta beror huvudsakligen på att Dublins reningsverk inte uppnådde kraven för efterlevnad 2014.

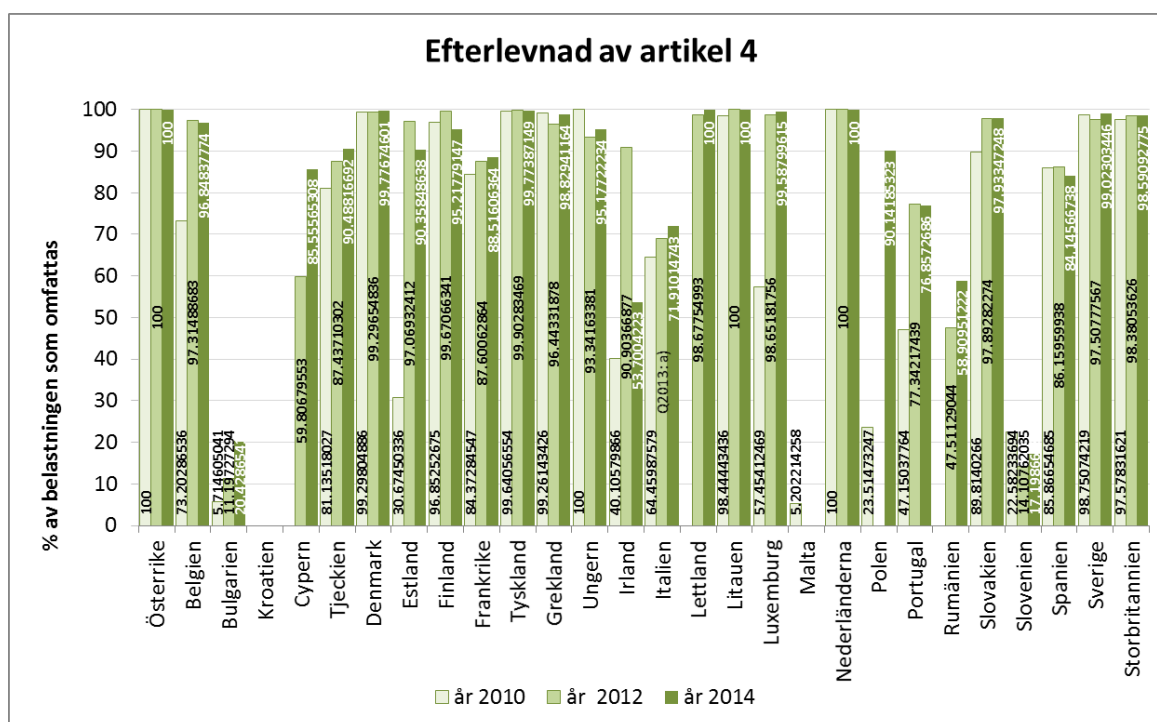

Fig. 5 – Framsteg i efterlevnaden av artikel 4 i avloppsdirektivet i de senaste tre rapporterna i % av den belastning som omfattas – uppgifter från 2010, 2012 och 2014.

2.3 Mer långtgående eller tertiär rening och känsliga områden¹⁴

Mer långtgående rening (än sekundär rening¹⁵) genomförs på avloppsvatten som släpps ut i områden som motsvarar 76 % av EU:s territorium. Femton av medlemsstaterna tillämpar detta inom hela sina territorier, medan de resterande tretton endast har identifierat vissa områden som ”känsliga” i enlighet med avloppsdirektivet. Det territorium som betecknas som ”känsligt” har ökat i de senare, vilket innebär att det totala EU-territorium som betecknas som ”känsligt” nu uppgår till 4 %, och att skyddet av vattnen har förbättras.

Efterlevnaden för långtgående rening (tillämpligt på tätorter med utsläpp i ”känsliga” områden) är 84,5 %, vilket är en minskning på 3,4 % sedan den föregående rapporten. Detta beror huvudsakligen på att mer korrekta uppgifter har blivit tillgängliga men även på att nya rapporterade uppgifter visar en lägre efterlevnad i IT, PL och RO, under EU-genomsnittet. Det beror även, i mindre utsträckning, på en lätt minskning i åtta av medlemsstaternas resultat, på grund av utgången av nya tidsfrister för efterlevnad. Femton medlemsstater uppnådde efterlevnadsnivåer på mellan 85 och 100 % (däribland CY, EE, HU, LV och LT). Totalt sett råder det fortfarande stora skillnader mellan medlemsstaterna, med allt från under 70 % till fullständig efterlevnad, vilket bör åtgärdas i tillräcklig utsträckning. Det behövs fortfarande betydande insatser i flera medlemsstater där efterlevnaden är lägre än 20 % (BG, MT, IE och RO).

¹⁴ Enligt artikel 5 i avloppsdirektivet ska medlemsstater identifiera känsliga områden och säkerställa att avloppsvatten undergår mer långtgående rening än sekundär rening innan det släpps ut i dessa känsliga områden.

¹⁵ Generellt sett avlägsnande av N och/eller P.

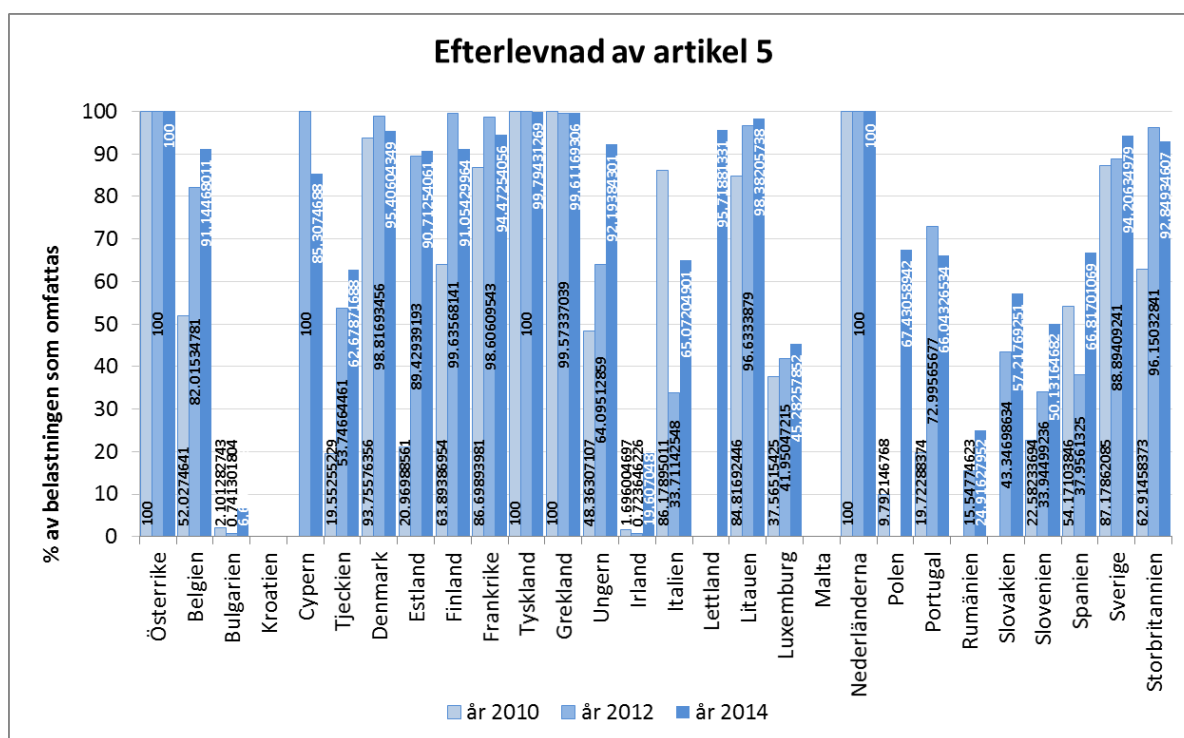

Fig. 6 – Framsteg i efterlevnaden av artikel 5 i avloppsdirektivet i de senaste tre rapporterna i % av den belastning som omfattas – uppgifter från 2010, 2012 och 2014.

2.4 Brister i efterlevnad

”Brister i efterlevnad” kan definieras som den beräknade avloppsvattenbelastning i pe som inte samlas in eller renas på korrekt sätt. Detta visar hur stora insatser som fortfarande krävs men ger även en mer realistisk bild av de framsteg som har uppnåtts. Det beräknas utifrån de återstående pe som fortfarande behöver samlas in eller, om de samlas in, fortfarande behöver genomgå en tillräcklig rening för att avloppsdirektivet ska kunna genomföras fullt ut. Detta koncept ger en bild som kompletterar bedömningen av efterlevnad, i vilken endast de tätorter som fullt ut uppfyller kraven i avloppsdirektivet¹⁶ anses uppnå efterlevnad.

Diagrammet nedan (fig. 7) visar trenderna när det gäller ”brister i efterlevnad”: Mellan 2012 och 2014 var det ungefär ytterligare en miljon pe som samlades in, ytterligare tio miljoner pe som genomgick en tillräcklig sekundär rening och ytterligare fem miljoner pe som genomgick en tillräcklig mer långtgående rening.¹⁷

¹⁶ En tätort som samlar in 98 % av sitt avloppsvatten i enlighet med kraven i avloppsdirektivet anses inte ha uppnått efterlevnad trots att bristerna endast uppgår till 2 %.

¹⁷ PL ingick inte i beräkningen för 2012, och Italien ingick endast delvis.

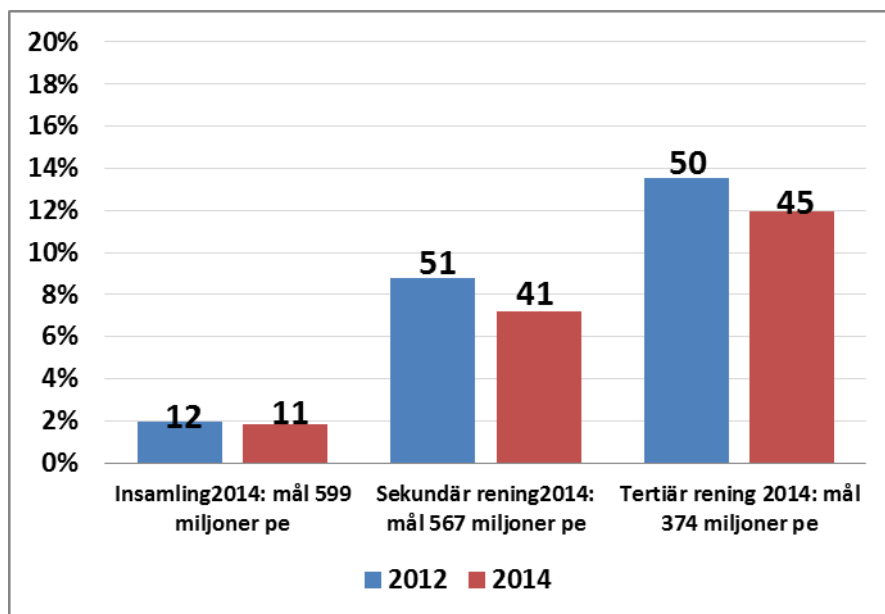

Fig. 7 – Brister i efterlevnad EU-27. Utveckling från 2012 till 2014 (HR ingår inte), i % och miljoner pe.

De ”brister i efterlevnad” som har beräknats utifrån uppgifter från 2014 visar tydligare de återstående utmaningarnas karaktär och omfattning:

- 11 miljoner pe samlas inte in på korrekt sätt (1,8 % av EU:s totala belastning). De pe som inte samlas in på korrekt sätt renas inte heller på korrekt sätt.
- 41 miljoner pe uppfyller inte resultatkraven för sekundär rening (7,2 % av EU:s totala belastning som kräver sådan rening).
- 45 miljoner pe uppfyller inte resultatkraven för mer långtgående rening (11,9 % av EU:s totala belastning som kräver sådan rening).

Stora skillnader förekommer mellan medlemsstaterna. Nio länder har ”brister i efterlevnad” på över 20 % för insamling, sekundär och mer långtgående rening. Låga nivåer av ”brister i efterlevnad” som har uppnåtts i vissa länder för insamling eller rening grundar sig på användning av en betydande andel individuella system eller andra lämpliga system.

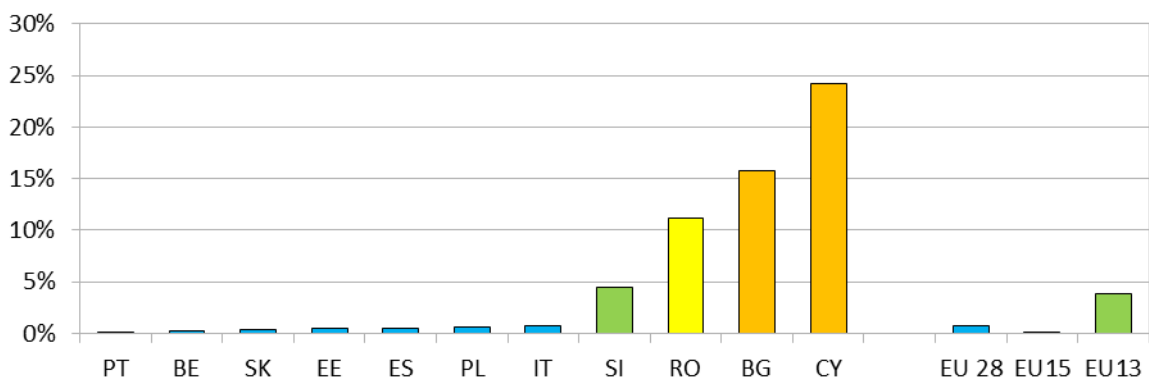

Fig. 8 – Brister i efterlevnad (insamling) i EU-medlemsstater (uppgifter från 2014). Vissa medlemsstater visas inte i denna fig. eftersom bristerna i efterlevnad är lika med 0 %.

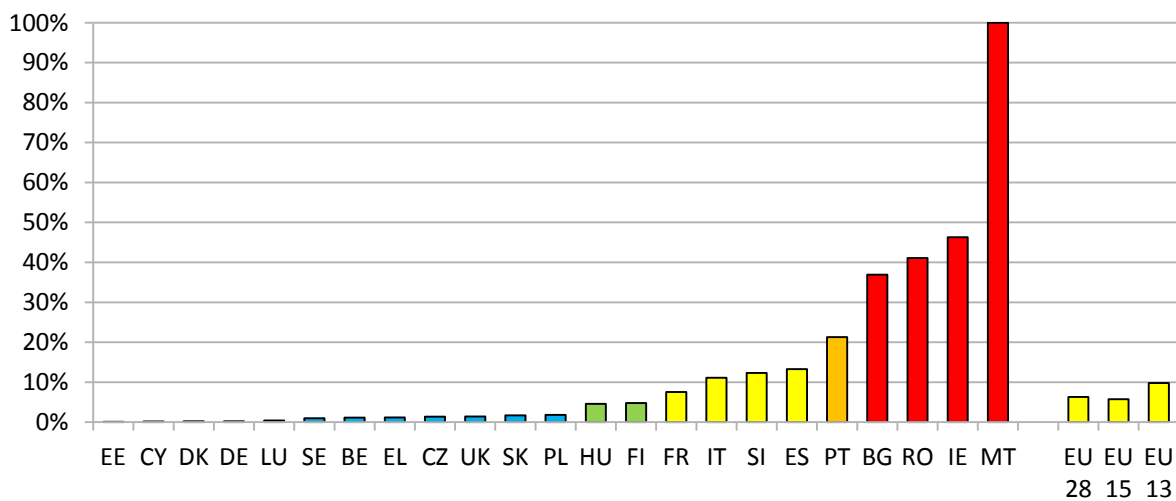

Fig. 9 – Brister i efterlevnad (sekundär rening) i EU:s medlemsstater (uppgifter från 2014).

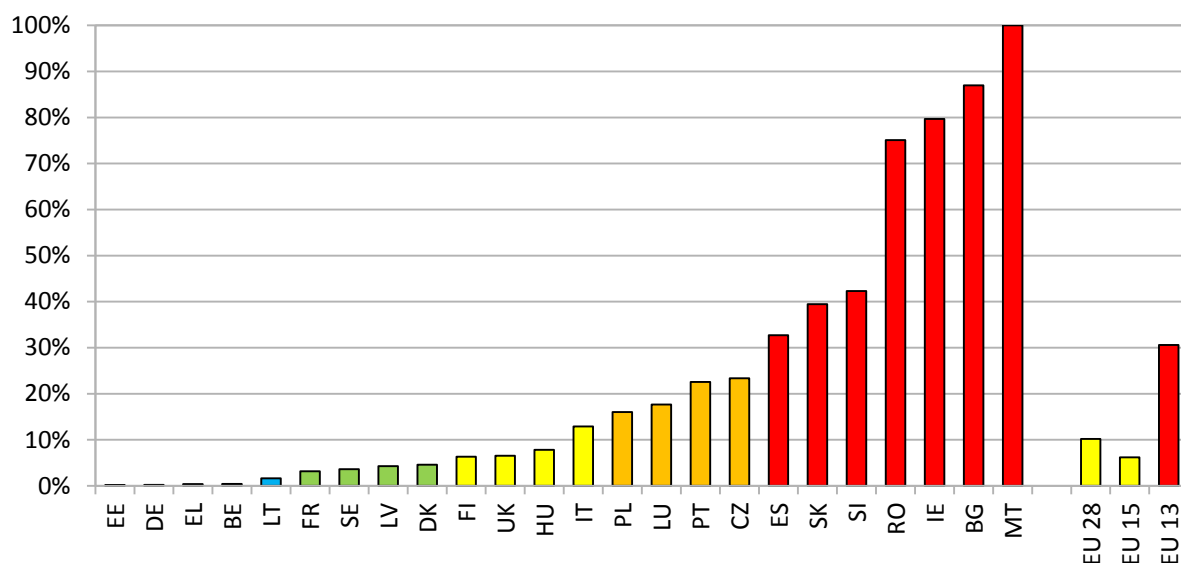

Fig. 10 – Brister i efterlevnad (mer långtgående rening) i EU:s medlemsstater (uppgifter från 2014).

2.5 Trender när det gäller efterlevnad

I allmänhet är trenderna för genomförande positiva, särskilt för EU-13: Deras genomsnittliga efterlevnad har ökat väsentligt sedan 2009/2010 (dvs. under tre rapporter) gällande insamling, sekundär och mer långtgående rening. Minskningen i efterlevnad för insamling på EU-13-nivå i denna rapport beror huvudsakligen på en systematisk användning av den korrekta metoden för att bedöma regelefterlevnaden.

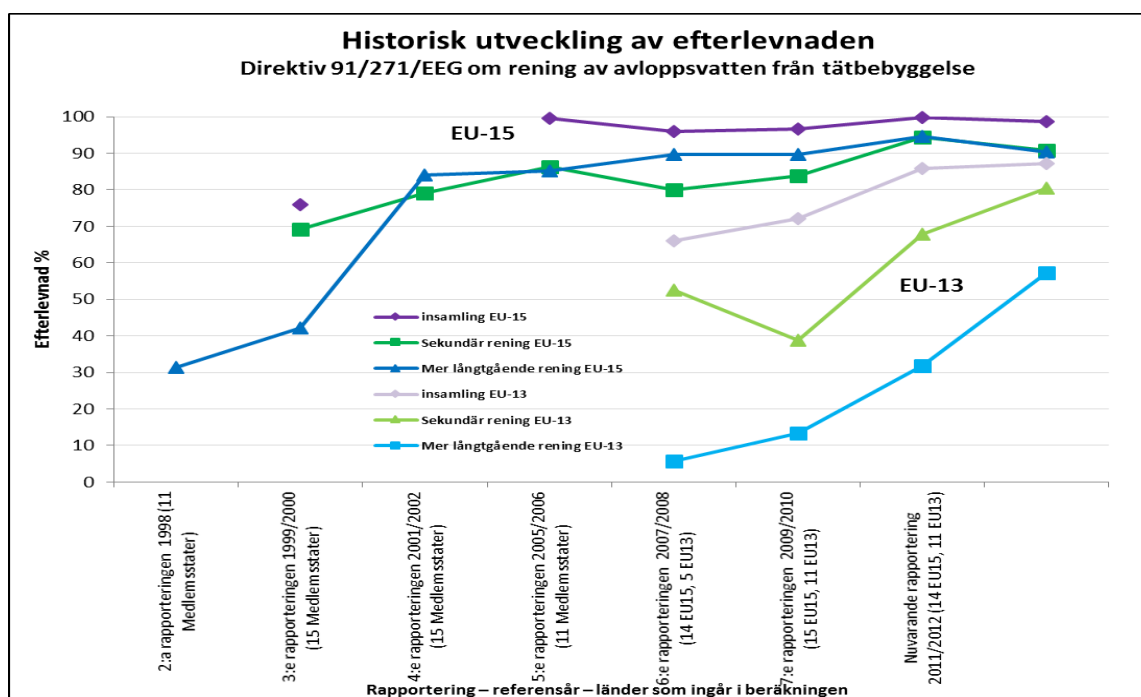

Fig. 11 – Historisk utveckling av efterlevnaden (1998–2014).

Vissa länder är emellertid fortfarande långt ifrån att uppnå fullständig efterlevnad av avloppsdirektivet. Malta befinner sig i en särskild situation: Landets infrastruktur är delvis på plats, men man har operativa problem som behöver lösas.¹⁸ Vissa länder som har tillämpat avloppsdirektivet i mer än 25 år har fortfarande svårigheter med att uppnå fullständig efterlevnad – dessa länder inkluderar IE, IT, ES och PT.

2.6 Stora städer/stora förorenare

Som har förklarats ovan genererar 580 stora städer 42 % av EU:s totala avloppsvattenbelastning. 86 % av denna belastning genomgår en rening som är mer långtgående än sekundär rening. Andelen av belastningen som inte samlas eller renas har varit oförändrad sedan den föregående rapporten, på omkring 2,3 %. Efterlevnaden varierar, och 18 av 27 huvudstäder¹⁹ kan anses ha uppfyllt kraven fullt ut 2014, vilket är fyra fler än i den föregående rapporten. Ytterligare insatser behövs fortfarande för de huvudstäder som inte uppfyller kraven.²⁰

2.7 Produktion och återanvändning av avloppsslam

Baserat på uppgifter från 2014 kan några relevanta fakta och siffror lyftas fram gällande slamhantering:

- 8,7 miljoner ton torrsubbans av slam producerades i EU, motsvarande ca 17 kg per invånare.
- BG, CY, PT och RO uppvisade förhållanden som understiger 10 kg per invånare, vilket tyder på en otillräcklig nivå av insamling och rening.
- 58 % av det genererade slammet återanvändes, främst inom jordbruket (fig. 12).

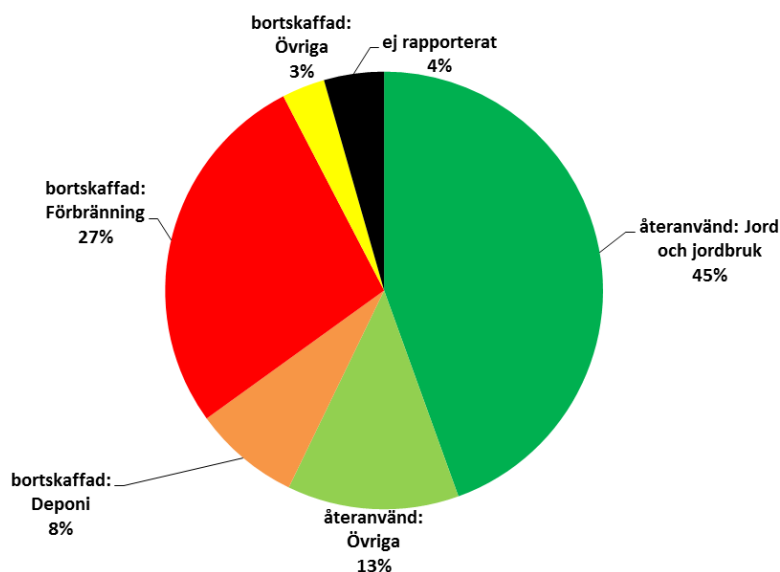

Fig. 12 – Destination för rapporterat avloppsslam från tätbebyggelser.

Det potentiella bidraget till sektorns cirkulära ekonomi är betydande:

¹⁸ För stora utsläpp av stallgödsel i reningssystemen och förekomst av salt i avloppsvatten, tillsammans med troligtvis underdimensionerade anläggningar.

¹⁹ Zagreb har ej bedömts (har fortfarande inte några efterlevnadskrav).

²⁰ Luxemburg, Bratislava och Prag (mer långtgående rening), Ljubljana, Valetta och Rom (sekundär rening), Bukarest (insamling), Dublin (sekundär och mer långtgående rening) och Sofia (insamling, sekundär och mer långtgående rening).

- Mer än hälften av den P som avlägsnades från avloppsvatten i reningsverk återanvändes eller återvanns.
- Mängden N respektive P som återförs till jorden uppgår till 250 000 ton.²¹ Med ett värde på 1 300 euro per ton för N och 900 euro per ton för fosforpentoxid (P₂O₅)²² skulle det totala värdet som återvanns från avloppsslam uppgå till 550 miljoner euro 2014²³.
- 27 % av slammet förbränns (huvudsakligen det som genereras i stadsområden). Detta är främst fallet i AT, DE och NL.

Utvecklingen av rötningsteknik bidrar till en minskad slamproduktion parallellt med produktionen av förnybara energikällor (biogas).

2.8 Återanvändning av avloppsvatten

Den senast rapporterade informationen bekräftar att återanvändningen av avloppsvatten är begränsad: Endast åtta medlemsstater har uttryckt att de regelbundet återanvänder en del av sitt renade avloppsvatten (EL, UK, FR, IT, MT, CY, ES, BE). Uppgifter om detta samlas inte in regelbundet och finns därför inte tillgängliga. Andelen renat avloppsvatten som återanvänds varierar från 0,08 % i Storbritannien till 97 % på Cypern, med ett genomsnitt på 2 % i EU. Återanvändning förekommer framför allt inom jordbruket samt ibland inom industrin och akvifer påfyllning. HR, HU, SK och RO meddelade att de hade för avsikt att återanvända avloppsvatten i framtiden. Lettland och Österrike förklarade att detta inte var nödvändigt på grund av den stora tillgången till färskvatten. De återstående 14 medlemsstaterna rapporterade att de inte återanvänder sitt avloppsvatten.

I samband med meddelandet *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin*²⁴ förbereder kommissionen ett lagstiftningsinitiativ för att främja återanvändningen av avloppsvatten. Denna EU-åtgärd syftar till att möjliggöra kostnadseffektiv återanvändning av avloppsvatten som jordbruksbevattning, samtidigt som man säkerställer en hög nivå av skydd för hälsa och miljö.

3. GENOMFÖRANDE AV AVLOPPSDIREKTIVET OCH VATTENSTATUS

Att kvaliteten på många av EU:s floder har förbättrats tack vare genomförande av avloppsdirektivet²⁵ kan demonstreras genom att bedöma parametrar såsom BOD₅²⁶ (se fig. 1), ammonium eller ortofosfat. Det är svårare att dra liknande slutsatser om en god ekologisk status, där man tar hänsyn till det biologiska livet. Analysen av antalet fiskarter i vissa floder (t.ex. Seine²⁷) visar emellertid tydligt att de har ökat parallellt med att utsläppen av orenat avloppsvatten har minskat. Detta beror på att kraftiga föroreningar orsakar syrebrist och hindrar utvecklingen av känsliga biologiska arter.

Kommissionen granskar för närvarande den andra omgången förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt (som omfattar perioden 2009–2015) som har lämnats in i enlighet med ramdirektivet för vatten, och kommer att offentliggöra en rapport 2018.

²¹ Eftersom ett ton slam innehåller 5 % N och 5 % P₂O₅ eller ftalsyraanhydrid http://www.eau-loire-bretagne.fr/les_rendez-vous_de_leau/les_rencontres/Rencontres_2012/Boues-2_Syprea.pdf.

²² <http://www.sede.be/fr/produits/recyclage-agricole/boue/>

²³ Det bör påpekas att en bråkdel av dessa näringsämnen kan sköljas ut ur jorden.

²⁵ Med undantag för vissa floder, t.ex. i EU-länder i södra och östra Europa.

²⁶ Avloppsdirektivet behandlar föroreningar från organiskt material och näringsämnen.

²⁷ http://www.siaap.fr/fileadmin/user_upload/Siaap_Ecole_OLD/Education/Mediation_p%C3%A9dagogique/Livret_bio.pdf

4. FRÄMJANDE AV EFTERLEVNAD

Kommissionen har utarbetat flera initiativ för att stödja, uppmuntra och säkerställa ett fullständigt genomförande av avloppsdirektivet.

4.1. Finansieringsprogram

EU-fonder, i synnerhet Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden, har spelat en avgörande roll i genomförandet av EU:s vattenpolitik.²⁸ Detta stöd sträcker sig över de senaste två årtiondena och omfattar både finansiering och främjande av en gynnsam politisk ram: Under perioden 2000–2006 avsattes 20,7 miljarder euro till vatteninvesteringar, och under perioden 2007–2013 avsattes 21,9 miljarder euro.

För perioden 2014–2020 är investeringarna koncentrerade till medlemsstater med mindre utvecklade regioner. Med tilldelningar på 14,8 miljarder euro är vatten det viktigaste miljöområdet i sammanhållningspolitiken. Fokus ligger på rening av avloppsvatten samt dricksvattenförsörjning, samtidigt som investeringar även går till vattenhushållning, förebyggande av översvämningar och andra vattenrelaterade frågor. Detta stöd genererar ytterligare privata medel och kompletteras av andra av EU:s finansieringskällor såsom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Life och Horisont 2020.

Den största delen av den tillgängliga budgeten, ca 10 miljarder euro, går till infrastruktur för rening av avloppsvatten, bland annat utbyggnad eller uppgradering av reningsverk och avloppsnät. Vissa medel går även till slamhantering. Under åren 2014–2020 förväntas medlemsstater ansluta 17 miljoner människor till nya eller uppgraderade avloppsreningsverk, utöver de 7 miljoner som anslöts mellan 2007 och 2013.

Sammanhållningspolitiken erbjuder även en politisk ram för integrerad regional utveckling, genom samarbete med aktörer på fältet. Detta innefattar förhandsvillkor för finansiering. För att säkerställa att resurser används på bästa sätt måste investeringar baseras på medlemsstaternas [förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt](#), i enlighet med vattendirektivet. För att projekt ska vara ekonomiskt hållbara krävs även en prispolitik för vatten som medför lämpliga incitament till en effektiv användning av vattenresurserna. Den inkluderar, enligt principen att förorenaren betalar, att de olika verksamheterna inom vattenanvändningen bidrar till kostnadstäckningen för vattentjänster. Detta ”förhandsvillkor” har även främjat genomförandet av ramdirektivet för vatten.

4.2 Efterlevnad av lagstiftningen

År 2014 påbörjade kommissionen utredningar för de flesta av länderna som anslöt sig 2004 eller senare, och överträdelseförfaranden mot de som bröt mot bestämmelserna inleddes under 2016 och 2017.

För de som var medlemsstater före 2004 ledde identifierade överträdelser till flera överträdelseförfaranden, och nu har de flesta fällts åtminstone en gång i EU-domstolen. Sedan offentliggörandet av kommissionens åttonde genomföranderapport²⁹ har domstolen utfärdat fyra domar, och två mål behandlas fortfarande.

²⁸ Europeiska revisionsrätten, särskild rapport nr 2/2015, *EU:s anslag till anläggningar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse i Donaus avrinningsområde: mer måste göras för att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla EU:s politiska mål när det gäller avloppsvatten*.

²⁹ Kommissionens senaste rapport om genomförandet av avloppsdirektivet (COM(2016) 105) innehöll information om domstolens domar mellan 2013 och 2016. Informationen uppdaterades senast den 10 april 2017.

I en av dessa domar fälldes PT i enlighet med artikel 260, (andra domen) i EUF-fördraget. Hittills har fyra medlemsstater dömts av domstolen till böter och/eller viten i enlighet med avloppsdirektivet (BE, LU, PT och EL). Medlemsstater åläggs böter och/eller ett standardbelopp för underlåtenhet att följa domstolens tidigare domar gällande samma fråga.

4.3 Strategier för att främja efterlevnaden

Kommissionen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra efterlevnaden av avloppsdirektivet, däribland

- att organisera workshoppar, seminarier och möten, antingen i kandidat-/anslutningsländer eller i medlemsstater under de första åren efter att de har anslutit sig till EU, för att tillhandahålla det stöd som behövs för att uppnå en hög nivå av genomförande i framtiden,
- samordning och samarbete mellan GD Miljö eller GD Regional- och stadspolitik för att säkerställa bästa möjliga resultat för de operativa programmen,
- att förbättra utformningen av rapportering i enlighet med artikel 17 och förbättra hanteringen av uppgifter med hjälp av det nya it-verktyget,
- att inleda överträdelseförfaranden vid långvariga överträdelser.

Trots dessa insatser och de framsteg som de i många fall har lett till finns det fortfarande behov av att förbättra genomförandet i vissa medlemsstater. Kommissionen överväger därför fler initiativ och *ad hoc*-dialoger med de medlemsstater som har störst svårigheter med att genomföra avloppsdirektivet.

4.4 Forskning och innovation

Forskning och innovation spelar en viktig roll för genomförandet av avloppsdirektivet. Ny teknik samt innovativa affärs- och förvaltningsmodeller är nödvändiga för en mer effektiv rening av avloppsvatten från tätbebyggelse och för att minska kostnaden för efterlevnad. För att stödja forskning och innovation finansierade EU:s sjunde ramprogram för forskning och innovation fler än 140 forsknings- och innovationsprojekt rörande avloppsvatten till ett sammanlagt värde av 330 miljoner euro under perioden 2007–2013. Andra projekt stöds eller kommer att stödjas av Horisont 2020 under den nuvarande perioden 2014–2020.

5. FÖRBÄTTRING AV RAPPORTERINGSPROCESSEN

En mycket stor mängd data rapporteras in till EEA:s centraliserade databas. Detta medför en utmaning när det gäller att hämta, använda och visa de tillgängliga uppgifterna samt sammanlänka dem med andra relaterade databaser och informationskällor, såsom rapporteringen gällande ramdirektivet för vatten, Natura 2000, badvattnet eller miljösituationen. Europeiska miljöbyråns uppdaterade datatjänst har förbättrat tillgången till information på EU-nivå.³⁰ Rapporteringsprocessen och allmänhetens tillgång till miljöinformation har förbättrats tack vare utvecklingen av en användarvänlig digital plattform³¹ på nationell nivå, inom den strukturerade ramen för information och genomförande (SIIF). Detta skedde i samband med den nionde rapporteringen. SIIF är ett

³⁰ https://tableau.discomap.eea.europa.eu/t/Wateronline/views/UWWTP/Menu?embed=y&showShareOptions=true&:display_count=no&showVizHome=no

³¹ 28 europeiska nationella webbplatser om avloppsvatten från tätbebyggelse (på http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/index_en.html).

webbaserat verktyg med öppen källkod som möjliggör automatiserad och standardiserad behandling och förmedling av uppgifter.

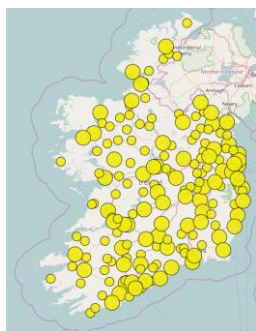

Fig. 13 – Exempelbild från IE:s nationella plattform.

Inom SIIF förmedlas uppgifter på 28 nationella plattformar med hjälp av diagram, kartor, tabeller och statistik, med en kraftfull geospatial komponent som även utför automatiska beräkningar. Man kan även se information om planerade projekt med fokus på att främja efterlevnad av avloppsdirektivet. Dessutom finns information om badvatten, Natura 2000 och flodvattens kvalitet fullt integrerad i detta verktyg.

6. ARBETSTILLFÄLLEN, TILLVÄXT OCH INVESTERINGAR

Avloppsdirektivet, tillsammans med dricksvattendirektivet och avfallsdirektivet, är en av delarna av EU:s miljölagstiftning som har störst ekonomisk betydelse. Avloppsdirektivet bidrar avsevärt till investeringar i underhåll och ytterligare förbättringar av avloppsreningsverk i Europa, och skapar även en konkurrensfördel för företag som är verksamma utanför Europa.

Medlemsstaterna i EU-28 har rapporterat detaljerad information om de 11 500 pågående och planerade projekt som ska främja efterlevnaden av kraven i avloppsdirektivet. Bland annat förväntas man bygga eller renovera minst 6 000 reningsverk med en total kapacitet på ca 94 miljoner pe, eller 12 % av EU:s totala kapacitet.

Enligt rapporter från medlemsstaterna har investeringar i avloppsvatten från tätbebyggelse ökat och nått en plåtå på 19 till 25 miljarder euro per år (även om vissa medlemsstater tillhandahöll ofullständiga uppgifter där information om förnyelse och utbyggnad av infrastruktur saknades). Investeringarna i denna sektor motsvarar, i genomsnitt, 38–50 euro per invånare och år.

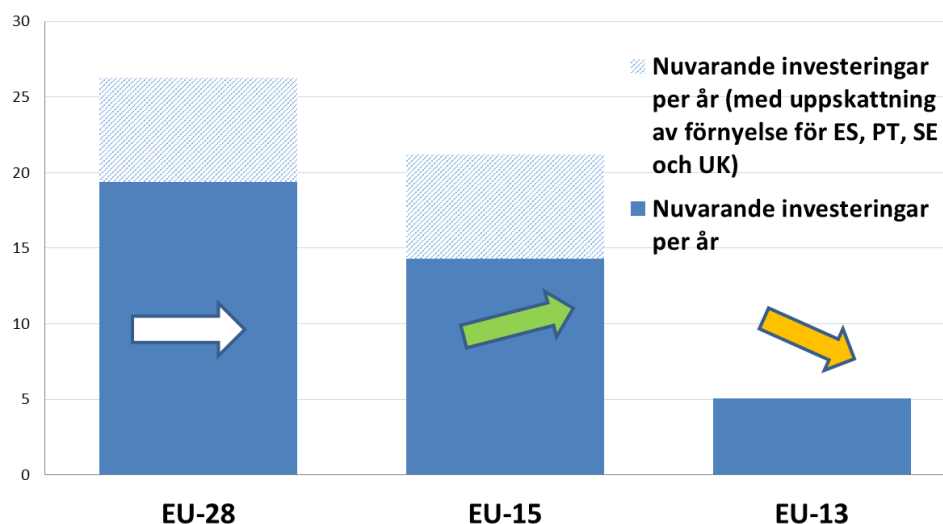

Fig. 14 – Investeringar i nya och förnyade ledningsnät och reningsverk i EU (miljarder euro/år).

Jämfört med den föregående rapporteringsperioden kan man se en minskning i investeringar för EU-13, enligt siffror som har redovisats i enlighet med artikel 17. Detta är ett resultat av högre genomförandenivåer.

Baserat på medlemsstaternas beräkningar kommer investeringar på cirka 49 miljarder euro att behövas inom de kommande tio åren för att säkerställa efterlevnaden av avloppsdirektivet. Detta inkluderar investeringar i allt fler projekt för att minska överbelastningen på grund av dagvatten och delvis förnya/förbättra infrastruktur (t.ex. byta ut individuella system eller andra lämpliga system mot ledningsnät). EU-medel förväntas delvis täcka dessa investeringar.

Investeringar förväntas öka i de övriga 15 medlemsstaterna, huvudsakligen i förnyelse av infrastruktur och bättre kontroll vid regn (överbelastning på grund av dagvatten). Vissa länder, såsom IT och ES, behöver fortfarande öka sina investeringar kraftigt för att uppnå fullständig efterlevnad av de grundläggande kraven i avloppsdirektivet.

När det gäller avloppsvattensektorn³² i dess helhet, inklusive exporter, är det viktigt att framhålla dess väsentliga bidrag till Europas ekonomi. Denna sektor skapar ett produktionsvärde på ca 96 miljarder euro varje år och ett mervärde på ca 41 miljarder euro varje år. Den genererar ca 600 000 heltidsekvivalenter i fråga om sysselsättning.

Kommissionen håller för närvarande på att bedöma de totala investeringsbehoven för underhåll och nya installationer i hela EU.

7. UTVÄRDERING AV AVLOPPSDIREKTIVET

Kommissionen håller på att utvärdera direktivet. Utvärderingens omfattning och mål beskrivs i den färdplan som har offentliggjorts för synpunkter.³³

8. SLUTSATSER

Mer än 25 år efter det att avloppsdirektivet antogs gjordes väsentliga framsteg under 2014 mot ett fullständigt genomförande. Detta har lett till en gradvis men betydande förbättring av

³² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/environmental-goods-and-services-sector/database>

³³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-4989291_en

kvaliteten på Europas vatten. Trots den allmänt höga genomförandenivån för avloppsdirektivet återstår dock en rad utmaningar, däribland följande:

- Att investera ytterligare i avloppsvattensektorn för att öka eller bibehålla genomförandet. Man bör särskilt koncentrera sig på vissa medlemsstater där genomförandenivåerna fortfarande är låga och mer allmänt på mer långtgående rening samt på behovet av att säkerställa god drift och underhåll av infrastrukturen,
- Att samla in ytterligare information om hur individuella system eller andra lämpliga system fungerar.
- Att förbättra kvaliteten på och återvinningen av slam.
- Att minska effekten av överbelastning på grund av dagvatten som förorenar vattenförekomster med orenat avloppsvatten. Detta kan uppnås genom
 - främjande av naturliga vattenupptagningsystem,
 - förbättrad förvaltning av de avloppsnät som är anslutna till reningsverken,
 - ytterligare investeringar (vid behov³⁴).
- Att förbättra kopplingarna mellan de grundläggande kraven i avloppsdirektivet och ramdirektivet för vatten, särskilt när dessa krav inte är tillräckliga för att uppnå efterlevnad av de vattenkvalitetsmål som anges i ramdirektivet för vatten.
- Att öka återanvändningen av renat avloppsvatten (i fall av vattenbrist) samtidigt som man säkerställer en lämplig vattenkvalitet.
- Att optimera avloppssystemens energiförbrukning och producera förnybar energi vid reningsverken (t.ex. biogas) när detta är möjligt.
- Att säkerställa överkomliga priser för avloppsvattentjänster med tanke på att investeringsbehoven i vattensektorn inte bara omfattar insamling och rening utan även dricksvatten, skydd mot översvämningar samt vattentillgång i vissa regioner.

Kommissionen kommer att beakta dessa utmaningar och andra resultat av den kommande utvärderingen när man diskuterar eventuella ytterligare åtgärder. Under tiden kommer särskild uppmärksamhet att ägnas åt medlemsstater som har svårigheter med att genomföra direktivet, och rapporteringen kommer att förbättras för att säkerställa lämplig insamling av uppgifter och bedömning inom utsatt tid.

³⁴ Studie om överbelastning på grund av dagvattenflöden: <https://circabc.europa.eu/w/browse/e00a649a-7eb4-40b3-9b19-f5ace7a80e08>.